Pre-exilische profeten
(15) Joël 1:1–2:20

Driebergen, 7 januari 2020

Willem J. Ouweneel

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2020

Jl 1-2

De sprinkhanen – de dag des oordeels – oproep tot berouw en bekering

Onderverdeeld:

I. Jl 1 (1e les)

II. Jl 2:1–20 (2e les)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2020

Jl 1:1v.

1:1 slechts een naam, geen afkomst, geen locatie & geen tijdsbestek; Jo-El = El-ia, 'JHWH is God' (speculatie: zelfde persoon??)

Vs2vv. letterlijke of figuurlijke sprinkhanenplaag!? Ws. het eerste, als type van Assur of Babel of zelfs Perzië!? (vgl. 2:20 de noordelijke vijand)

Leren in elke ramp Gods hand te zien & ook zelf de toepassingen te maken & lessen te trekken

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2020

Jl 1:2v.

Vs2v. beroep op de ervaring van de oudsten/ouderen: ooit eerder zoiets meegemaakt?

Vgl. Ps 45:18; 72:5; 78:1-4; 79:13; 89:2; 102:13 Gods daden uit het verleden doorgeven van generatie op generatie > dankbaarheid & lofprijzing

Vgl. ‘herdenking’: zowel joodse feesttijden als christelijke sacramenten (N.B. jodendom & christendom door en door historische religies i.t.t. andere)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2020

Jl 1:4

Vs4 vier stadia? soorten? effecten? van sprinkhanen:

- jonge sprinkhaan (knager)
- veld- of zwermsprinkhaan
- trek-/jonge sprinkhaan (verslinder)
- zwerm-/afvreetsprinkhaan (kaalvreter)

Beeld van totale verwoesting van de oogst (die normaliter juist een geschenk van God is) door sprinkhanen of invasieleger

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2020

Jl 1:5

Vs5 hier al de overgang van de sprinkhanenplaag naar de inval van de Assyriërs of Babyloniërs?

‘Dronkaards’: of ‘liefhebbers van wijn’, & ‘wijndrinkers’: weeklaag, want jullie wijnoogst is verwoest!

‘Jonge wijn’: correcter: algemene term voor alle geperste vruchtensappen

Alle vreugde verdwenen (door sprinkhanen resp. Assyrische/Babylonische invasieleger)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2020

Jl 1:6v.

Vs6 een ‘volk’ = sprinkhanen (vgl. Sp 30:25v.)? of het machtige invasieleger?

‘Mijn land’: Joël óf God spreekt hier

‘Leeuwentanden’: vgl. Op 9:8 (óók een [figuurlijk] sprinkhanenleger: geestelijke machten)

Vs7 ‘mijn’ wijnstok/vijgenboom letterlijk, maar ook beeld van Israël (wijnstok/-gaard: Js5:1-5; Mt 21:33-46; vijgenboom: Jr 24; combinatie: Lk 13:6-9): kaalgevreten

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2020

Jl 1:8v.

Vs8-12 oproep tot weeklacht

Vs8 weeklacht als van een jonge vrouw die haar verloofde of man verloren heeft >> haar huiselijk geluk verstoord (Dt 24:5) >> vs9 zo overkwam de priesters het ergste: offers uitgevallen >> tempeldienst verstoord

Vs9 inspireerde grote rabbijn Juda Halevi tot een indrukwekkende 'ode over Sion' > gezongen in ochtenddienst op Tisja b'Av (gedenkdag verwoesting van de tempels)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2020

Jl 1:9v.

Vs9 (vervolg) ‘spijsoffer’ (*minchah*, ‘offergave’, thans ook naam voor het gewone middaggebed); zie Lv 2

‘plengoffer’ (geplengde wijn): Ex 29:40v.; Lv 23:13,18

Vs10 koren & druiven & ook de olijven verwoest door de sprinkhanen/de vreemde invallers >> geen spijs- & plengoffers meer mogelijk >> diepe smart voor priesters & volk (nog erger dan niet meer te eten hebben is het niet meer kunnen aanbidden!)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2020

Jl 1:11v.

Vs11v. niet alleen de tempeldienst verstoord, ook de gewone voedselvoorziening: akker- & wijnbouwers klagen, want tarwe & gerst verloren, wijnstok verdord, vijgenboom, granaatappelboom, dadelpalm & appelboom verwelkt (< sprinkhanen of invasieleger)

In het kale land is alle vreugde van het volk ‘verdord’ (lett. ‘beschaamd’, als ‘verslagen’ in vs11 & ‘verdord’ in vs11a > schaamte > berouw!)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2020

Jl 1:13,14a

Vs13 ‘hul je in zakgewaad’, zelfs ’s nachts

Ibn Ezra: het enige wat de priesters nu nog konden doen (nu de tempeldienst onderbroken was) was rouw bedrijven mét het volk

Zekere distantie: ‘dienaren van *mijn* God, de dienst van *jullie* God is afgebroken’

Vs14 afkondigen = ‘heiligen’ (vgl. 2:15v.; 4:9!) = een heilig vasten (of: samenkomst; oorlog) uitroepen

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2020

Jl 1:14b,15

Vs14b ‘plechtige samenkomst’ (a) voor *alle* inwoners (oud & jong), (b) net zolang vasten tot de geest verbroken is voor de Here, (c) geen enkele arbeid, alleen samenkomsten in de tempel tot verootmoediging

Vs15 kernvers: de *‘dag van JHWH’* (die uiteindelijk altijd verwijst naar de oordeelsdag die het Messiaanse rijk inluidt), die komt als een ‘overweldiging’ (*sjod)* van de ‘Overweldiger’ (*Sjaddai*, ‘Almachtige’) (woordspeling)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2020

Jl 1:16-18a

Vs16 voedsel verwoest > spijs- en plengoffers onmogelijk geworden > alle vreugde van de tempeldienst (dienst van God!) tenietgedaan

Vs17 nogmaals de opsomming van de ramp die de akker-bouw getroffen heeft (sprinkhanen? invasieleger? & daarop volgend: grote droogte) (knoopt aan bij vs6-12)

Vs17b,18 ook de dieren lijden, want er is voor hen geen voedsel meer [> straks ook geen dierenoffers meer]

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2020

Jl 1:18v.

Vs17b,18: dieren lijden *altijd* dóór de mens (of voor de schuld van de mens): komen om óf op de altaren, óf op de verdorde velden (vgl. klimaatverandering)

Vs19 gebed!! Alleen de Here kan nu nog uitkomst geven

Sprinkhanenplaag c.q. invasie vergeleken met een veld-brand die alles verwoest

Lett. ‘weiden van de woestijn’ ≠ zandwoestijn, maar de onbebouwde steppe met gras (als in Ex 3:1)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2020

Jl 1:20

Vs20 niet alleen het vee, maar ook de wilde dieren smachten naar God (vgl. werkwoord in Ps 42:2)

Dieren: zie ook Ps 65:3 ‘tot U komt al wat leeft’

104:27-29 ‘zij alle wachten op U’

145:15v. ‘de ogen van allen wachten op U’

Dieren kunnen niet bidden; toch hoort God de innerlijke stem van alle dieren die lijden onder de mens!

Einde 1e les

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2020

Jl 2:1v.

2:1-11 vervolg van Jl 1

2:1 bazuin: kondigt naderend onheil aan (vs15; Am 3:6)

Juist op de plaats van de tempel >> 3:16v.!

Bekeer je, want de ‘dag van JHWH’ is nabij! >> 3:14

Vs2a vgl. vs31; Am 5:18-20; Mi 3:6; Zf 1:15

Vs2b gloed van een ‘talrijk, machtig volk’: weer dezelfde dubbelzinnigheid: sprinkhanen of invasieleger

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2020

Jl 2:3

Vs3 bijzondere verwijzing naar de ‘hof van Eden’: vóór het ‘leger’ is het nog een paradijs, áchter het leger is het een woestenij

Het zijn altijd de zonden van de mens die vanaf Gn 3 van het paradijs een woestenij maken: Noach, tabernakel, Beloofde Land, tempel

Het omgekeerde in Js 51:3 en Ez 36:35: de woestenij zal in het Messiaanse rijk weer een ‘hof van Eden’ worden; vgl. ‘paradijs’ in Op 2:7; 22:1v.

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2020

Jl 2:4-6

Vs4 sprinkhanen (?): koppen vergeleken met die van paarden (vgl. Op 9:7, waar het om demonische machten gaat; zo ook engelvorsten achter het invasieleger)

Vs5 een leger van sprinkhanen hoor je al van verre aankomen als ratelende wagens & knetterend vuur; maar zo is het ook met een invasieleger

Vs6 de volken beven, zowel voor een nadere sprinkhanenplaag als voor een invasieleger

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2020

Jl 2:7-9

Vs7-9 taal nog steeds van toepassing op een sprinkhanen-leger, maar lijkt toch het meest op de belegering van een stad (vgl. vs9) (zoals bij een invasieleger past):

soldaten die in slagorde de muren beklimmen, ieder doel-bewust, zonder elkaar in de weg te zitten & zonder een gat in de gelederen te laten ontstaan

Over de muur klimmend, de huizen binnendringend, panische angst over de bevolking brengend

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2020

Jl 2:10

Vs10 het laatste beleg van Jeruzalem in de eindtijd (vgl. Zc 14:1-4), gepaarde gaande met apocalyptische verschijnselen: aardbeving, 'hemelbeving', zon, maan, sterren (vs31; 3:15; Js 13:10; 24:23; Ez 32:7 >> Mt 24:29; Lk 21:25; Hd 2:20; Op 6:12; 8:12)

Moeilijkheid (zoals in heel Op): wat is hier letterlijk & wat figuurlijk? (dat geldt ook voor de sprinkhanenplaag als geheel!)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2020

Jl 2:11

Vs11 hier duidelijk het invasieleger & eindtijd: de strijd-macht uit het noorden (vs20!) = *Gods* strijdmacht, *Gods* leger (vgl. Js 10:5,15 Assur roede & strijdbijl) op de *grote* 'dag van JHWH' (vs31; Js 27:1; Zf 1:14; Ml 4:5).

De grote lijn is dus:

- een historische sprinkhanenplaag
- type van het vreemde invasieleger (Assur? Babel?)
- type v.d. eindstrijd rond Jeruzalem >> Messiaanse tijd

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2020

Jl 2:12

Vs12–17 oproep tot berouw & bekering:

(a)kan de sprinkhanen afwenden,

(b)kan invasieleger afwenden en/of ‘overblijfsel’ redden

(c)kan in de eindstrijd een ‘overblijfsel’ redden

Vs12 bekering = terugkeer tot JHWH (vgl. Hs 14:2)

(a)‘hele hart’: dus met diep berouw over de zonden

(b)uiterlijke middelen: vasten, wenen, zakgewaad, as, rouwkleding

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2020

Jl 2:13a

Vs13 hart belangrijker dan het uiterlijke: hart ‘scheuren’ (verbreken), niet je kleren

Prachtig refrein van Ex 34:5-7; Ne 9:17; Ps 86:15; 103:8; 145:8; Jn 4:2; 6x in OT; ook maatstaf voor Gods volk!)

- *channoen:* ‘genadig’ (vgl. *chanan*)
- *rachoem:* ‘barmhartig’ (vgl. *rèchem*, baarmoeder)
- *èrech afim:* ‘langzaam tot toorn’
- *rav-chèsed:* ‘groot/veel van goedheid/liefde’

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2020

Jl 2:13b

Vs13b ‘berouw hebbend over het onheil’

Ander centraal thema: Gods ‘berouw’

- *niet* spijt hebben van (verkeerde dingen), maar
- treuren over de gevolgen van sommige van zijn op zichzelf goede (bijv. schepping) of noodzakelijke (bijv. oordeel) daden:

N.B. zie 1Sm 15:29 (< > vs11,35) God heeft geen ‘berouw’ op de manier van de mens

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2020

Jl 2:14

Gods ‘berouw’: zie vs14; Gn 6:5; Ex 32:14; 1Sm 15:11, 35; 2Sm 24:16; Ps 106:45; Jr 18:8; 26:3,13,19; 42:10; Am 7:3,6; Jn3:9v.

Vs14 vgl. Jn 3:9 misschien zal het God ‘berouwen’ (d.i. zal Hij afzien van het aangekondigde oordeel)

Vs14b als de plaag wordt afgewend, zullen er weer koren & druiven zijn, & dus ook spijs- & plengoffers voor JHWH in zijn tempel

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2020

Jl 2:15

Vs15 vgl. de *sjofar* in vs1, maar nu niet in alarm, maar in hoop op herstel; vgl. ook de zilveren trompetten in Nm 10:9v.: geblazen als het leger uittrekt (om het volk bij God in herinnering te brengen) én op de feesttijden (vooral de *Jom Teroeah* = 'dag van het geschal')

Vgl. 1:14, maar nú een samenkomst van hoop & vertrouwen jegens God; berouw & bekering zijn het uitgangspunt voor alle redding & herstel

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2020

Jl 2:16,17a

Vs16 het *hele* volk erin betrokken: ouderen, kinderen, baby's, bruidegom & bruid (ondanks Dt 24:5); moeten hun vreugden in elkaar een ogenblik vergeten voor deze plechtige bijeenkomst

Vs17a de priesters geven geestelijk leiding aan de bijeenkomst; 'voorhal': deel van de voorhof dat bestemd is voor de priesters (vgl. Ez 8:16); zij roepen tot God namens het hele volk

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2020

Jl 2:17b

Vs17b *het gebed*

‘Spaar uw volk (bescherm het tegen de sprinkhanen c.q. tegen de vreemde legers [vs20: vooral dit laatste!])’

Hoofdargument: laten de heidenen ons niet bespotten & roepen: ‘Waar is hun God?’ (vgl. Ps 42:4; 79:10; 115:2; Jr 17:15; Mi 7:10): *wie Gods volk smaadt, smaadt God*

Kern van alle (ten diepste demonische) antisemitisme: aanval op de *God* van Israël

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2020

Jl 2:18v.

Vs18 *keerpunt:* God krijgt medelijden met *zijn* volk & schenkt het uitredding >> vs19: Hij spreekt tot zijn *volk*: schenkt het weer koren (> meel, brood), druiven (> most, wijn) & olijven (> [lamp-/zalf]olie) (koren, most & olie = *de* zegen van het land: Nm 18:12; Dt 7:13; 11:14; 12:17; 14:23; 18:4; 28:51 enz.)

Kortom: *herstel van het land zelf & volk zelf* (niet prijsgegeven aan de heidenen) >> Messiaanse rijk (bevestiging: 2:28-32; 3:12-17)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2020

Jl 2:20

Vs20 *de noordelijke macht*

(velen denken hier nog steeds aan de sprinkhanen, anderen aan Assur, Babel of zelfs Perzië; uiteindelijk zijn het de machten van de eindtijd)

Verdreven naar de Dode Zee & de Middellandse Zee

Slot: 'Die macht heeft geduchte dingen gedaan' (maar vs21b: *De Here* heeft geduchte dingen gedaan!!)

Einde 2e les

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2020